

تأثیر نقوش سوزندوزی های ترکمن، طرح و رنگ آن روی ارزش ویژه برند در مانتهو اجتماع

هانیه عبدالآبادی*^۱ ، دکتر پیمان ولی پور^۲

کارشناس ارشد طراحی پارچه و لباس، مدرس مدئو دانشگاه فنی و حرفه ای دختران انقلاب بجنورد*^۱ ، هیئت علمی دانشگاه آزاد قائمشهر رشته

نساچی^۲

Email: h.abdolabadi^۱@gmail.com*^۱ , drpeiman.valipour@gmail.com^۲

چکیده

یکی از راه های شناسایی و ویژگی های فرهنگی هر قوم مطالعه پوشاک، روش های حفظ و اشاعه فرهنگ ورود به مقوله های هنری اعم از کاربردی یا تزئینی است. با تحلیل مهم ترین عناصر بصری تشکیل دهنده اثر هنری یک شکل و رنگ می توان بسیاری از عقاید خالق آن اثر و فرهنگ جامعه متعلق به آن را شناخت. این تحقیق به تحلیل و تأثیر نقوش سوزندوزی های ترکمن، طرح و رنگ آن روی ارزش ویژه برند در مانتهو اجتماع با هدف حفظ میراث فرهنگی خراسان شمالی و ترغیب و تشویق بانوان و دختران جهت استفاده از پوشش هایی که همواره به حفظ سوزندوزی های ترکمن تأکید دارد انجام شده. با مطالعه و بررسی نقوش می توان پی برد که بیشتر نقوش سوزندوزی ریشه در عقاید و اقلیم و باورهای ترکمن دارد که به صورت هندسی و قرینه و با رنگ های خاص به کاررفته است. نوع تحقیق کاربردی و روش تحقیق به شیوه اسنادی و کتابخانه ای و میدانی بوده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که رنگ با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تأثیر معنا داری دارد. طرح با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تأثیر معنا داری دارد. نقش با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تأثیر معنا داری دارد. سوزندوزی با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تأثیر معنا داری دارد.

واژگان کلیدی: نقش، طرح، رنگ، سوزندوزی، ارزش برند.

مقدمه

یکی از مهم‌ترین و قدیمی‌ترین میراث ایرانیان هنرهای مرسوم در میان اقوام محلی است که با گذشت قرن‌ها هنوز پابرجا مانده‌اند، از میان اقوام ایرانی ترکمن‌ها از ویژگی‌های فرهنگی و بافت اصیل بومی و حفظ صنایع دستی در زمینه‌های پوشاک و فرش همیشه مورد توجه بوده‌اند. یکی از هنرهای دستی زنان ترکمن در پوشاک سوزن‌دوزی است. این هنر یکی از مهم‌ترین هنرهای سنتی زنان ترکمن بعد از ابریشم‌بافی است که با نقوش متنوع زیبا و رنگارنگ خلق می‌شود سوزن‌دوزی ترکمن که با آن سیاه دوزی نیز اطلاق می‌شود در بین ترکمن‌ها به نام (کشته) معروف بوده امروزه به‌نظر می‌رسد بخشی از پوشاک اصیل و سنتی ترکمن تا حدودی جای خود را به مصنوعات کارخانه‌ای داده و از جایگاه قبلی خویش فاصله گرفته‌است، تولیدات صنعتی جدید و رواج بی‌حد آن‌ها کم مانده‌است بسیاری از هنرهای ریشه‌دار مردمی را به‌کلی از رونق بیندازد ولی چنین پدیده‌ای آنچه که از زیر دست‌های هنر آفرینان انسان بیرون می‌آید با تولیدات انبوه صنعتی قابل قیاس نیست امید است با انجام این رساله در جهت ترغیب بانوان استانم و همچنین بانوان و جوانان ترکمن در استفاده از نقوش سنتی ترکمن و حفظ و ماندگاری آنها مفید واقع شده باشم تا جوانان بتوانند هم از پوشاک مدرن بهره‌مند باشند و هم سوزن دوزی سنتی ترکمن را در کنار آن حفظ کرده باشند. از مهم‌ترین عوامل برای پیشبرد این هدف، توسعه پژوهش‌ها و آموزش یافته‌ها در امور آموزشی، تبلیغاتی و آگاهی‌رسانی و افزایش سطح تولید محصولات البسه ای و صنایع دستی در کارکردهای مختلف در این استان است. با شناساندن یافته‌های این نوع پژوهش‌ها، امکان سرمایه‌گذاری و تبلیغات و بهره‌گیری از نقوش و طرح‌ها از منبع الهام جهت طراحی پارچه و پوشاک مد روز می‌توان تاثیرات مثبت و موثر در بازگرداندن این آرمان‌ها و احراز هویت بومی-محلی در این منطقه ایجاد نمود، چه بسا اینها به نوعی شالوده‌ی نگرش‌ها، آداب، عادات، تکریم‌ها و تحریم‌ها در اقوام می‌باشد که ریشه در عقاید و تفکرات نسل‌های گذشته و پیوند آن با نسل‌های آینده دارد. مطالعه نشانه‌ها و ارائه نظریات نیز می‌تواند به گونه‌ای فرهنگ بومی و محلی استان خراسان شمالی را از لحاظ نوع پوشش در بعد اجتماعی ترسیم و بازنگری کند.

پیشینه پژوهش

کیا و همکاران (۱۳۹۹) تحقیقی تحت عنوان "تاثیر بصری طراحی پارچه لباس کودک در میزان علاقمندی در نقش و رنگ با الهام از طبیعت" نشان می‌دهد نتایج فرضیه اول: احساس روانی و رنگ در انتخاب کودکان تاثیر دارد. فرضیه دوم: علاقه کودکان در انتخاب رنگها تاثیر دارد. فرضیه سوم: انتخاب رنگ‌های مورد علاقه کودکان با توجه به جنسیت متفاوت است و در دخترها علاقه کودکان بیشتر است. نتایج در فرضیه چهارم: نقش‌های بکار رفته در پارچه الهام گرفته از طبیعت در میزان علاقمندی کودکان تاثیر دارد.

یوزباشی و همکاران (۱۳۹۹) تحقیقی تحت عنوان شناسایی نقوش گلیم گیلان و کاربرد آن در طراحی لباس فرم اداری زنانه و مردانه» انجام داده‌اند. در پژوهش حاضر، با توجه به پنج نوع نقش گلیم گیلان (نقوش حیوانی، گیاهی، اشیاء، انسانی و انتزاعی)، برای هر نقش، دو لباس فرم اداری بر اساس سیت مردانه و زنانه طراحی شده است.

نوری و همکاران (۱۳۹۹) تحقیقی تحت عنوان بررسی نقش قوچ در قالی‌های ترکمن از منظر تاریخی و آیینی» انجام داده‌اند. که در این پژوهش، به ریشه‌های مفهومی و تاریخی نقش قوچ پرداخته می‌شود. نقش قوچ در میان ترکمن‌ها نمادی از قدرت، جنگاوری، استقامت و برکت می‌باشد.

ولی پور و همکاران (۱۳۹۷) تحقیقی تحت عنوان بررسی تاثیر شاخصه‌های رنگی البسه بر وفاداری مشتریان با نقش واسطه‌ای شخصیت و وجهی برند انجام داده‌اند. نتایج این پژوهش نشان شخصیت برند و هویت برند در رابطه رنگ البسه بر وفاداری مشتریان نقش میانجی‌گری جزئی دارند.

مرشدی و همکاران (۱۳۹۷) تحقیقی تحت عنوان " بررسی و تحلیل تأثیر ادبیات فارسی بر ادبیات ترکمن با رویکرد زیبایی‌شناسی " انجام داده‌اند. در این مقاله در بخش سبکی به تأثیرات سبک زیبایی‌شناسانه (صور خیال: تشبیه، استعاره و کنایه) ادبیات فارسی بر پنج شاعر ترکمن یاد شده پرداخته شده است.

یعقوب زاده و همکاران (۱۳۹۶) تحقیقی تحت عنوان "نشانه‌های تصویری در آسمالیک‌های ترکمن" انجام داده‌اند آسمالیک که به‌وسیله زنان بر تاروپود این دستبافته‌ها نقش بسته است نشان از قدرت و نفوذ اندیشه آیینی و اعتقادی دارد. در فرضیه اصلی پژوهش حاضر نقش، طرح و رنگ سوزن دوزی‌های ترکمن روی ارزش ویژه برند در مانتهو اجتماع تأثیر آن مشخص می‌شود و در فرضیه‌های فرعی: بررسی تأثیر طرح با میانجی‌گری شخصیت برند بر ارزش برند و بررسی تأثیر نقش با میانجی‌گری شخصیت برند بر ارزش برند و بررسی تأثیر سوزن دوزی با میانجی‌گری شخصیت برند بر ارزش برند بررسی می‌گردد.

روش پژوهش

روش پژوهش مجموعه‌ای از قواعد و ابزارها و راه‌های معتبر (قابل اطمینان) و نظام یافته برای بررسی واقعیت‌ها، کشف مجهولات و دستیابی به راه حل مشکلات است (سرمد و همکاران، ۱۳۹۰). که این پژوهش از لحاظ هدف پژوهش، پژوهش کاربردی می‌باشد (زیرا قابل استفاده در تولیدی‌ها، شرکت‌ها و کسب و کارها می‌باشد). و از نظر شیوه گردآوری داده، در حیطه پژوهش‌های توصیفی - پیمایشی می‌باشد.

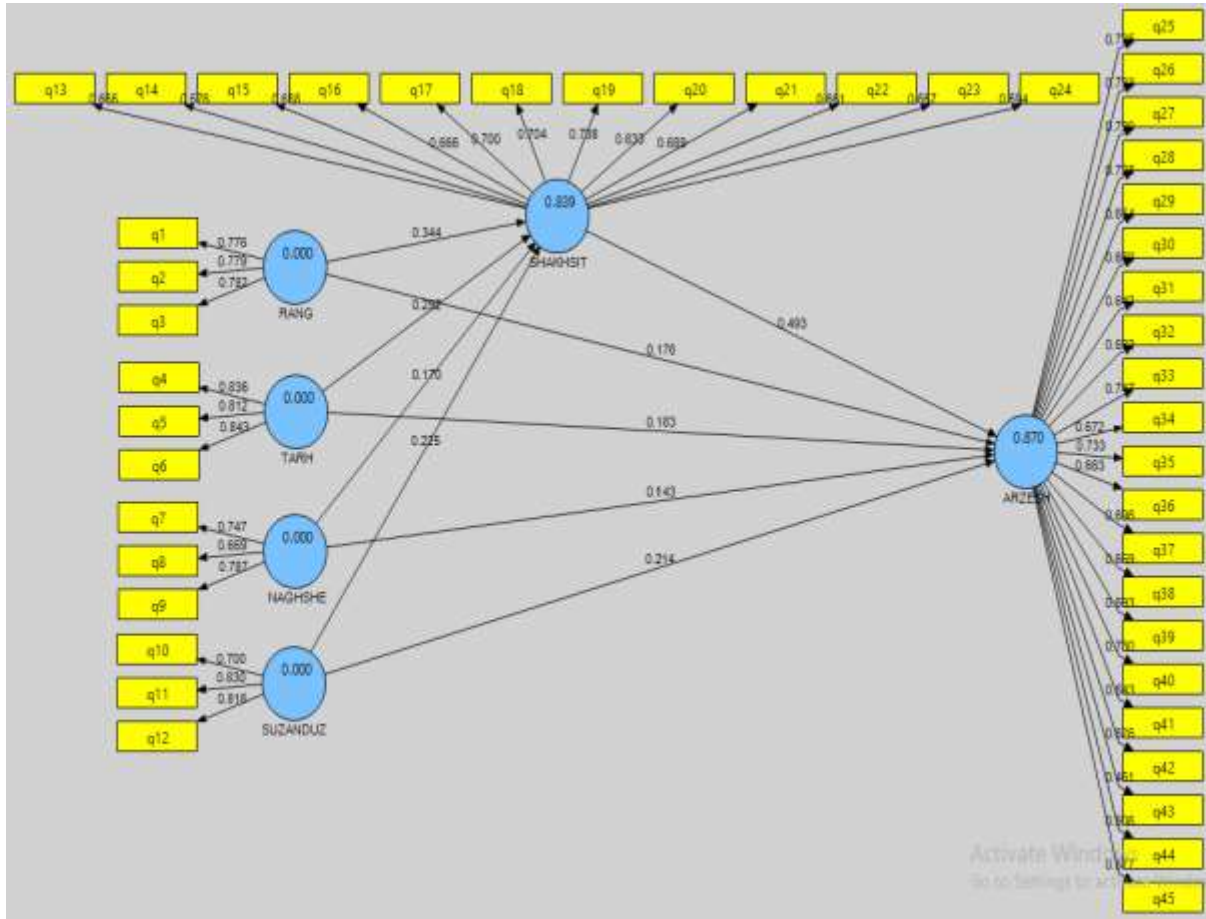
یافته‌ها

در ادامه نتایج حاصل از فرضیات پژوهش با تعدادی از پژوهش‌هایی که در گذشته انجام شده است مورد مقایسه قرار می‌گیرد. نتایج آزمون این پژوهش براساس ۱۱۰ پرسشنامه‌ای است که از زنان ترکمن جمع‌آوری گردیده است و با استفاده از روش همبستگی و رگرسیون آزمون گردید و نتایج تحلیل این داده‌ها را می‌توان به صورت زیر بیان نمود: نتایج بیانگر این امر می‌باشد که از کل ۱۱۰ نفر نمونه آماری لحاظ شده در این پژوهش بیشترین درصد فراوانی به رده سنی ۲۷ تا ۳۰ سال با در صد فراوانی ۲۹ در صد اختصاص یافته است. شاخص‌های توصیفی متغیرها در ادامه آمده است. جهت ساختن متغیرها از سوالات پرسشنامه‌ها جمع‌گرفته شده است. توصیف متغیرهای مورد مطالعه در جدول ۱ آورده شده است.

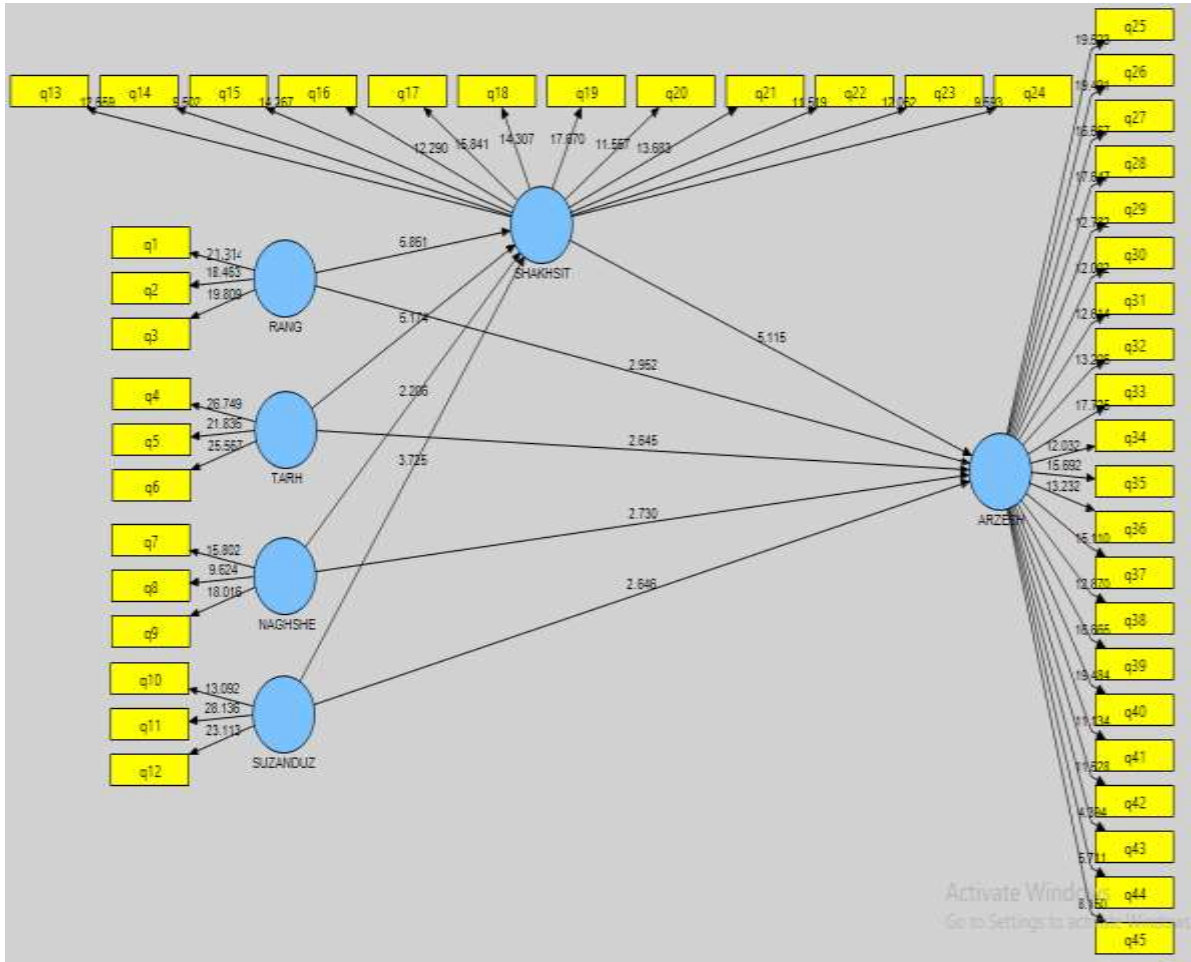
جدول ۱- شاخص های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیرهای تحقیق	طیف سوالات	شاخص مرکزی		شاخص های پراکندگی	
		میانگین	واریانس	انحراف معیار	
ارزش ویژه برند	۵ تایی	۲,۸۰	۰,۷۶۷	۰,۸۷۵	
رنگ	۵ تایی	۲,۸۲	۰,۸۳۵	۰,۹۱۳	
طرح	۵ تایی	۲,۸۶	۰,۷۲۵	۰,۸۵۱	
سورن دوزی	۵ تایی	۲,۸۰	۰,۸۸۶	۰,۹۴۱	
نقش	۵ تایی	۲,۹۳	۰,۶۶۲	۰,۸۱۳	
شخصیت برند	۵ تایی	۲,۸۷	۰,۷۵۰	۰,۸۶۶	

جدول ۱ بیانگر این است که نمره کل با استفاده از جمع ۴۷ سوال ۵ گزینه ای مورد بررسی قرار گرفته است. در این بین متغیر نقش با میانگین ۲,۹۳ و انحراف معیار ۰,۸۱۳ از بیشترین میانگین برخوردار است. برای بررسی معناداری همبستگی های مشاهده شده در این مطالعه از روش خودگردان سازی استفاده شده است ضریب مسیر متغیرها در شکل ۱ و ۲ آورده شده است.

شکل ۱ - ضریب مسیر مدل اصلی پژوهش

شکل ۲- آماره t-value مدل اصلی پژوهش

با توجه به شکل ۱ و ۲ فرضیه های تحقیق مورد بررسی قرار می گیرند:

- ✓ رنگ با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تاثیر معنا داری دارد. با توجه به **p-value** کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است فرضیه تایید میگردد. درصد تاثیر گذاری رنگ با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند ۸۱ در صد می باشد.
- ✓ طرح با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تاثیر معنا داری دارد. با توجه به **p-value** کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است فرضیه تایید میگردد. درصد تاثیر گذاری طرح با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند ۶۹ در صد می باشد.
- ✓ نقش با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تاثیر معنا داری دارد. با توجه به جدول ۹ **p-value** کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است فرضیه تایید میگردد. درصد تاثیر گذاری نقش با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند ۵۴ در صد می باشد.
- ✓ سوزن دوزی با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تاثیر معنا داری دارد. با توجه به **p-value** کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است فرضیه تایید میگردد. درصد تاثیر گذاری سوزن دوزی با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند ۴۶ در صد می باشد.

نتیجه گیری

با توجه به محاسبات انجام شده "رنگ با میانجی گری شخصیت برند بر ارزش برند تاثیر معناداری دارد." و نتیجه حاصل با نتایج یافته های تحقیق کیا و همکاران (۱۳۹۹) همسو می باشد ، چراکه در تحقیق کیا و همکاران این تحقیق بررسی تاثیر بصری طراحی پارچه لباس کودک در میزان علاقه مندی در نقش و رنگ با الهام از طبیعت ، نتایج فرضیه اول نشان داد احساس روانی و رنگ در انتخاب کودکان تأثیر دارد. نتیجه فرضیه دوم نشان داد که علاقه کودکان در انتخاب رنگها تأثیر دارد. نتایج فرضیه سوم حاکی از آن بود که انتخاب رنگهای مورد علاقه کودکان با توجه به جنسیت متفاوت است و در دخترها علاقه کودکان بیشتر است. همچنین نتایج در فرضیه چهارم نشان داد نقش های بکار رفته در پارچه الهام گرفته از طبیعت در میزان علاقه مندی کودکان تأثیر دارد. در واقع میتوان چنین بیان نمود که توجه به علاقه کودکان، ترکیب میان رنگ و طرح و نقش مناسب پارچه و با استفاده از طراحان خلاق و بهره گیری از آن در تولید پارچه لباس کودک و میزان موفقیت آن تاثیر قابل ملاحظه ای داشته باشد.

با توجه به یافته های تحقیق پیشنهاد می شود:

رنگ ، طرح سوزن دوزی و نقش بر ارزش ویژه برند تاثیر گذار می باشد . با توجه به محاسبات انجام شده رنگ نسبت به دیگر متغیر ها تاثیر گذاری بیشتری در لباس ترکمن دارد. بنابراین پیشنهاد می شود به متغیر رنگ در طرحی لباس بیشتر پرداخته و بیشتر از پیش مورد توجه قرار بگیرد.

منابع

- فرهادی کیا، اکرم، کمری، سامان، سیدی، سیدعلی اکبر. (۱۳۹۹). تاثیر بصری طراحی پارچه لباس کودک در میزان علاقمندی در نقش و رنگ با الهام از طبیعت. *تحقیقات جدید در علوم انسانی*, ۵۴(۲۳), ۶۱-۷۶.
- عباسیان، فرزانه، ریحانی، اصغری نکاح، سیدمحسن، بهنام وشانی. (۱۳۹۹). تأثیر لباس مصور شده بر ترس بدو پذیرش در کودکان ۳-۶ سال. *نشریه پرستاری کودکان و نوزادان*, ۶(۱), ۱۷-۲۲.
- ولی پور، پیمان، شکارچی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر شاخصه‌های رنگی البسه بر وفاداری مشتریان با نقش واسطه‌ای شخصیت و وجهه برند (مطالعه موردی: ال سی وایکیکی). *علوم و فناوری نساجی*, ۷(۲), ۴۷-۵۶.
- نصرتی لیالمانی، سپیده، یوزباشی، عطیه. (۱۳۹۹). شناسایی نقوش گلیم گیلان و کاربرد آن در طراحی لباس فرم اداری زنانه و مردانه. *هنرهای صناعی ایران*, ۴(۳), ۶۳-۷۹.
- نوری، اکرم، مهرپویا، حسین. (۱۳۹۹). بررسی نقش قوچ در قالی های ترکمن از منظر تاریخی و آیینی. *جلوه هنر*, ۱۰(۳), ۶۹-۷۸.
- هاشم زاده، غلامرضا، سمیعی نصر، محمود، محمدی آزاد، غلام رضا، (۱۳۹۲)، ارائه مدلی به منظور - غلبه بر چالش های شرکت های صنایع غذایی در ورود به عرصه مدیریت برند (مطالعه موردی کشت و صنعت شمال)
- یعقوب زاده، آزاده. (۱۳۹۶). نشانه های تصویری در آسمالیک های ترکمن. *جلوه هنر*, ۸(۲), ۱۲۵-۱۳۳.
- مرشدی، آرخی، کمال‌الدین. (۱۳۹۷). بررسی و تحلیل تأثیر ادبیات فارسی بر ادبیات ترکمن با رویکرد زیبایی شناسی. *زیبایی شناسی ادبی*, ۸(۳۱), ۶۵-۹۳.
- Tenenhaus, M., Amato, S., & Esposito Vinzi, V. (۲۰۰۴, June). A global goodness-of-fit index for PLS structural equation modelling. In *Proceedings of the XLII SIS scientific meeting* (Vol. ۱, pp. ۷۳۹-۷۴۲).